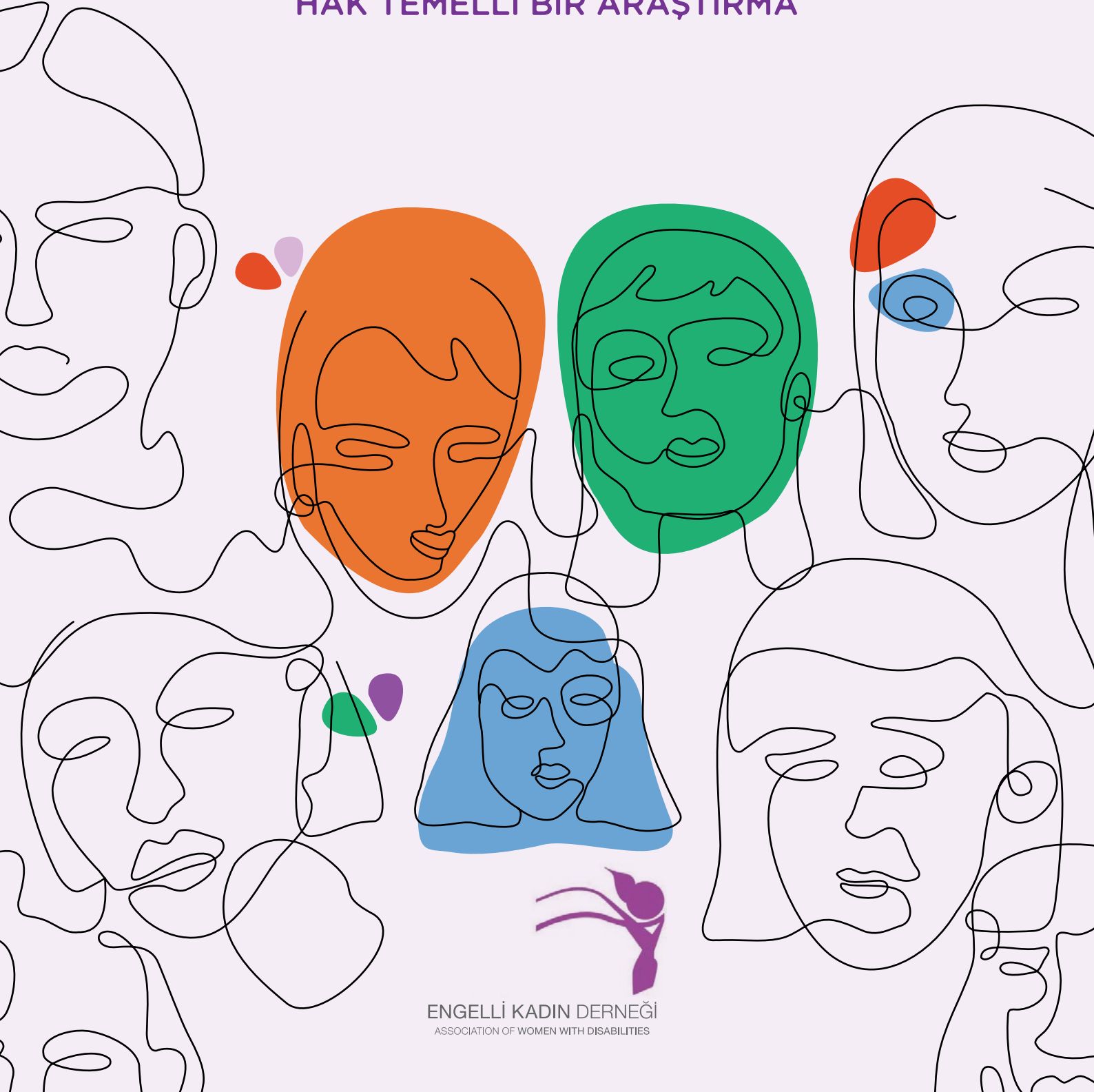

Avrupa Birliğı tarafından
finanse edilmektedir

GRAFİKLERLE TÜRKİYE'DE ENGELLİ KADINLARIN DURUMU, İHTİYAÇLARI VE ÖNCELİKLERİ: HAK TEMELLİ BİR ARAŞTIRMA

ENGELLİ KADIN DERNEĞİ
ASSOCIATION OF WOMEN WITH DISABILITIES

Grafiklerle, Türkiye’de Engelli Kadınların Durumu, İhtiyaçları ve Öncelikleri:
Hak Temelli Bir Araştırma

Bu yayının tüm hakları Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi’ne – BM Kadın Birimi (UN Women) ve Engelli Kadın Derneği’ne aittir. Bu çalışma, BM Kadın Birimi ve Engelli Kadın Derneği’nin yazılı izni alınmadan, kısmen veya tamamen kopyalanamaz, çoğaltılamaz veya yayımlanamaz. İlgili kaynağa atıf yapılması koşuluyla yayından alıntı yapılabilir.

Bu rapor, Engelli Kadın Derneği tarafından, Avrupa Birliği’nin finansal desteğiyle Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women Türkiye) tarafından uygulanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Güçlü Sivil Alan projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Bu yayında geçen ifade ve istatistikler, söz konusu araştırmaya katılan kişilere ve Engelli Kadın Derneği’ne ait olup, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), Birleşmiş Milletler, bağlı kuruluşları ya da Avrupa Birliği’nin resmi görüşlerini yansıtmak durumunda değildir.

Yazarlar

Elif Emir Öksüz, Alma Gül Uçar, Özlem Kara

Araştırmaya Katkı Sunanlar

TANDANS Veri Bilimi Danışmanlık

Yayına hazırlayanlar

UN Women Türkiye

Engelli Kadın Derneği (ENGKAD) Üyeleri: Beyza Ünal, Deniz Aydemir Döke, Mine Egbatan

© 2024 UN Women Türkiye ve Engelli Kadın Derneği. Ankara, Türkiye. Tüm hakları saklıdır.

TÜRKİYE'DE ENGELLİ KADINLARIN DURUMU, İHTİYAÇLARI VE ÖNCELİKLERİ: HAK TEMELLİ BİR ARAŞTIRMA

KATILIMCI PROFİLİ

991 Toplam katılımcı

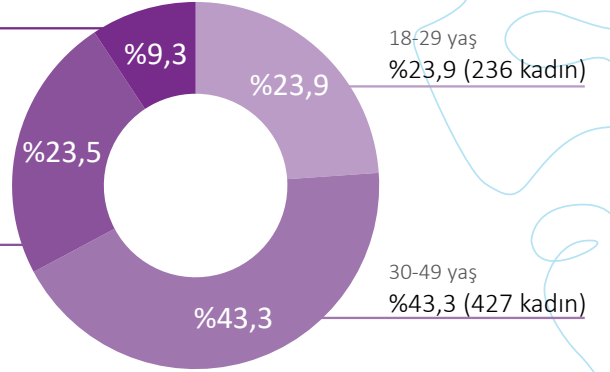
898 engelli kadın doğrudan,

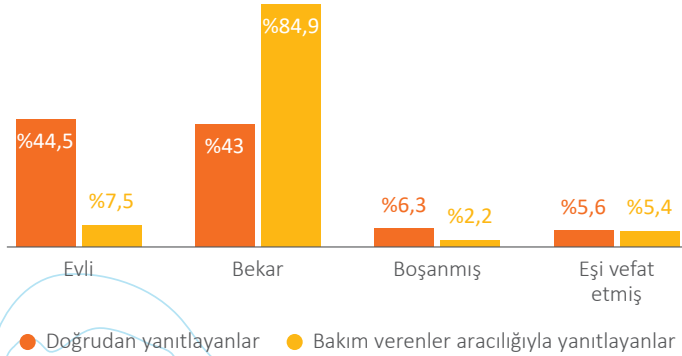
93 engelli kadın bakım verenleri aracılığıyla ankete katılmıştır.

+60 yaş
%9,3 (92 kadın)

50-59 yaş
%23,5 (232 kadın)

MEDENİ DURUM

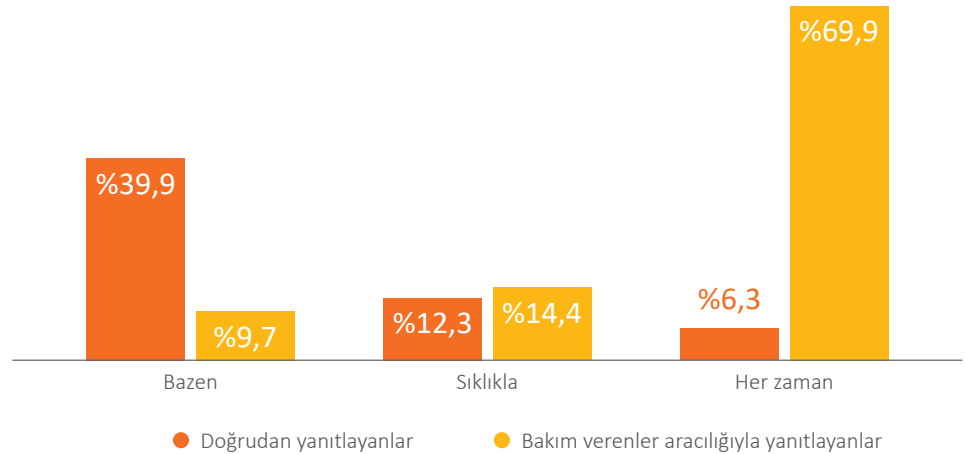
Doğrudan yanıt veren katılımcıların

%44,8'i

Bakım verenler aracılığıyla yanıt veren katılımcıların

%14,6'sı çocuk sahibidir.

ENGELLİ KADINLARIN GÜNLÜK HAYATTA YARDIMA İHTİYAÇ DUYMA DURUMU

EĞİTİM

Hiç okula
gitmeme oranı

%17,5

İlkokul
mezunu oranı

%11,2

Ortaokul
mezunu oranı

%8,3

Lise
mezunu oranı

%19,4

Üniversite
mezunu oranı

%22,8

Engelli kadınların yarısına yakını eğitimlerine istediği eğitim düzeyine kadar devam edememiştir (**%44,5'e karşılık gelen 399 kişi**). Bilgileri bakım verenler tarafından sağlananlar arasında hiç okula gitmeyenlerin oranı **%77,8**'dir.

Eğitimine devam edenlerin

%54,4'ü
(270 kadın)
gelir getirici bir işte çalışıyor.

Eğitimine devam edemeyenlerin sadece

%16,6'sı
(66 kadın)
gelir getirici bir işte çalışıyor.

Lise üstü eğitim seviyesi olanların

%66,6'sı
(233 kadın)
gelir getirici bir işte çalışıyor.

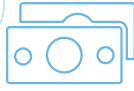

Lise ve altı eğitim seviyesi olanların

%18,4'ü
(96 kadın)
gelir getirici bir işte çalışıyor.

EĞİTİME DEVAM EDEMEME NEDENLERİ

Ailemin maddi olanaklarının yetersiz olması

%47

Fiziksel olarak okula erişim sorunları yaşanması

%35,6

Ailemin eğitime devam etmeme izin vermemesi

%27,5

Engelime uygun eğitim desteğinin ve bilgilendirmenin sağlanmaması

%13,5

Müfredat ve eğitim materyallerinin engelime uygun olmaması

%11,7

EĞİTİM HAYATINDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR*

Dersler esnasında kullanılan ekipmanların ve öğrenim materyalinin engellilerin kullanımı için uygun olmaması

%30,1

Eğitim kurumlarına ulaşım imkanlarının sınırlı olması

%29

Okullarda rampa, asansör, engelli tuvaletleri gibi erişilebilirlik olanakların eksik olması

%23,6

Eğitmenlerin dersleri engeline yönelik anlatmada yetersiz kalması

%20,5

Ailemin maddi olanaklarının yetersiz olması

%19,8

Engelime uygun eğitime yeterli teşvik, yönlendirme ve bilgilendirmede eksiklik olması

%16

Okula kabul ve kayıt sürecinde sorunlar yaşanması

%15,4

Engelime uygun psikolojik destek ve rehberlik hizmetlerinin yetersiz olması

%15,1

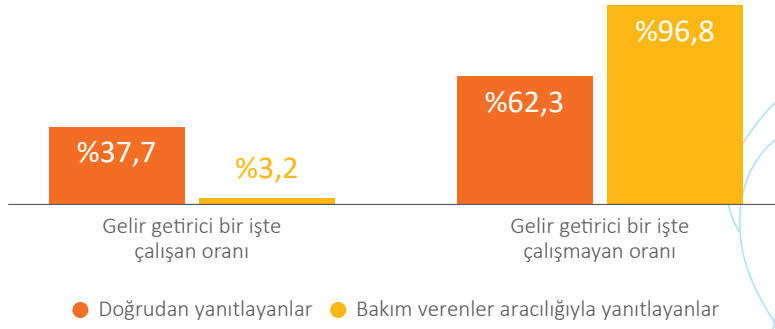
*Bu sorular sadece anketi kendi yanıtlayan kadınlara sorulmuştur.

İSTİHDAM VE GELİR DURUMU

Yaş ve istihdam durumu fark etmeksizin iş arayan katılımcıların oranı

%11,6

HANEDEKİ GELİR KAYNAKLARI

Hanedeki diğer bireyler

%60,5

Engelli bireyin geliri

%36,4

Emekli aylığı

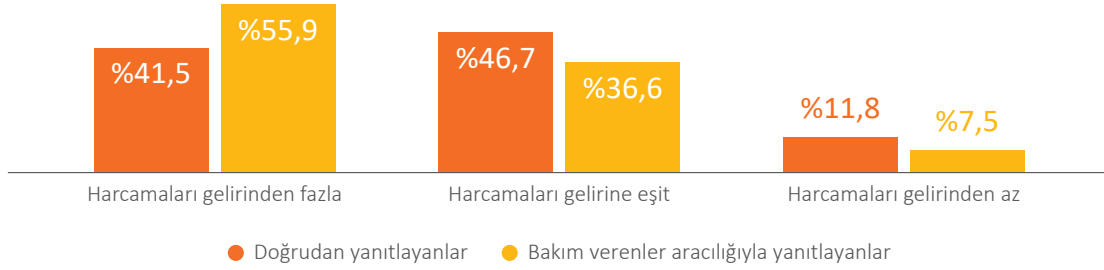

%27,4

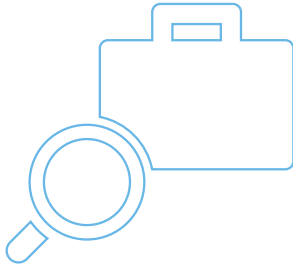
Engelli aylığı

%26,5

İŞ ARAMA KANALLARI

İŞKUR

İş ilanları,
kariyer siteleri

Tanıdık
vasıtasıyla

E-KPSS

KPSS

Kamuda kura

İŞE BAŞVURU SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN AYRIMCI TUTUM VE DAVRANIŞLAR

%52,9

Engel türüme uygun işe yönlendirilmedim

%42,9

Engel türüme uygun geri dönüş yöntemi kullanılmadı (telefon, e-posta)

%34,3

Eğitim/meslek türüme uygun işe yönlendirilmedim

%25,7

Engelli kadın olduğum için ayrımcılığa maruz kaldım

İŞ HAYATINDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR

İşverenin/yöneticilerin önyargılı yaklaşımlarıyla karşılaştım

%73,4

Çalışma arkadaşlarımla önyargılı yaklaşımlarıyla karşılaştım

%41,2

İş ortamım tamamen erişilebilir değildi ve ihtiyaçlarıma uygun düzenlenmemişti

%35,6

Engelimden dolayı ayrımcılığa/kötü muameleye uğradım

%35

Cinsiyete dayalı ayrımcılığa/kötü muameleye uğradım

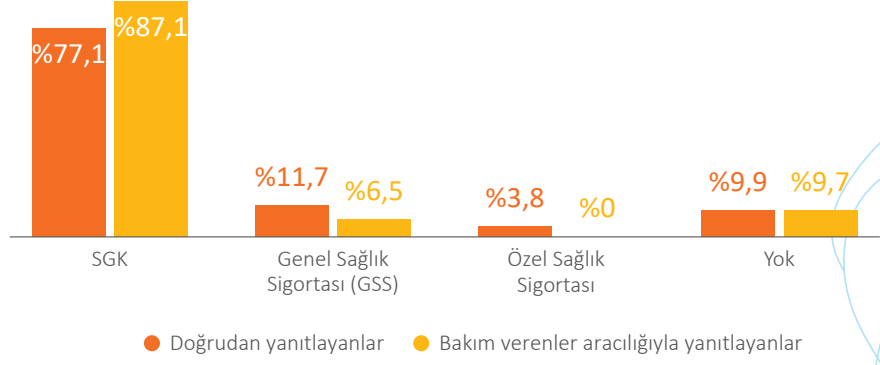
%17,5

SAĞLIK

Herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmayan katılımcıların oranı

%9,9

ENGELLİ KADINLARIN YARDIMCI CİHAZLARA ERİŞİMİ

Araştırmaya doğrudan katılan

her 10 engelli kadından 4'ü yardımcı cihazlara kolaylıkla erişememektedir.

Anketi bakım verenler aracılığıyla yanıtlayan, sosyal güvence erişimi daha yüksek olan

her 10 engelli kadından 7'si yardımcı cihazlara kolaylıkla erişememektedir.

ENGEL TÜRLERİNE GÖRE YARDIMCI CİHAZ/MALZEMELERE ERİŞİM DURUMU*

Zihinsel engelli

%82,4

Psikososyal engelli

%47,5

Ortopedik/Fiziksel engelli

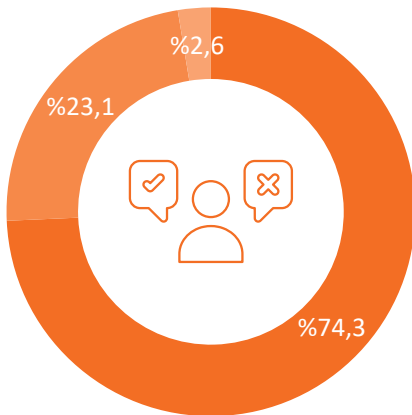
%41,9

Görme engelli

%40,9

SAĞLIK KARARI ALMA DURUMU*

- Evet her zaman kararlarımı kendim alabiliyorum
- Bazen (Ailem, eşim/partnerim, bakım veren kişi müdahale eder)
- Hayır, hiçbir zaman sağlık kararlarımı kendim alamıyorum

SAĞLIK HİZMETİ ALIRKEN YAŞANAN ZORLUKLAR*

*Bu sorular sadece anketi kendi yanıtlayan kadınlara sorulmuştur.

HİZMETLERE ERİŞİM VE TOPLUMSAL HAYATA KATILIM

Halkın kullanımına açık bina ve alanlara girişte veya kullanımda her zaman/bazen zorluk yaşayanların oranı

%69,1 (620 kadın)

	Evet	Bazen	Hayır
Doğrudan yanıtlayan	%23,6	%45,5	%30,9
Bakım verenler aracılığıyla yanıtlayan	%32,6	%55,4	%12

ERİŞİM ZORLUĞU NEDENİYLE YAPILAMAYAN FAALİYETLER*

Görme

Ulaşım araçlarını kullanmak

%49,5

Park ve meydanlarda gezmek/dolaşmak

%36,8

Ortopedik/Bedensel

Ulaşım araçlarını kullanmak

%49,7

Park ve meydanlarda gezmek/dolaşmak

%29,1

İşitme

Konsere, gösteri merkezlerine gitmek

%28,7

Sinema, tiyatro izlemek

%25,7

Dil ve Konuşma

Ulaşım araçlarını kullanmak

%22,6

Bankalardan işlem yapmak, kargo göndermek, ATM

%16,1

Zihinsel

Ulaşım araçlarını kullanmak

%25

Park ve meydanlarda gezmek/dolaşmak

%25

KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE KÖTÜ MUAMELE

Yaşamlarının herhangi bir döneminde şiddete maruz kaldıklarını belirtenlerin oranı

%35,8 (319 kadın)

Şiddete maruz kalmış engelli kadınların %89,5'i duygusal/psikolojik şiddete, %23'ü sosyoekonomik şiddete, %13,5'i cinsel şiddete/zararlı uygulamalara ve %4,7'si fiziksel şiddete maruz kalmıştır.

Engel türlerine göre şiddete maruz kalanlar;

Psikososyal, ruh sağlığı	%68,3
Zihinsel	%52,9
Kalıtısal/genetik hastalık	%42,6
Görme	%40
Ortopedik/bedensel	%32,3
İşitme	%30,4
Dil ve Konuşma	%15,5

MARUZ KALINAN ŞİDDET TÜRLERİ

Toplum içinde engelim ile ilgili aşağılandım, küçük düşürüldüm

%48

Engelimden dolayı sözlü tacize, hakarete uğradım

%43,8

Görmezden gelindim, engelim nedeniyle gerekli olan ek ihtiyaçlarımı karşılanmadı

%37,8

Başka insanlarla karşılaşmaktan utanıldığı/çekinildiği ifade edilerek sosyalleşmeme/dışarı çıkmama engel olundu

%14,8

Engelim dolayısıyla ben ve/veya ailem dışlandı, aşağılandık, toplu taşıma, park gibi kamusal alanlarda bulunmamamız istendi

%8,6

Telefonum karıştırıldı, her hareketim kontrol altına alındı, sürekli takip/kontrol edildim

%8,2

ŞİDDETİN PAYLAŞILMASI VE RAPORLANMASI

Katılımcıların sadece **%31,3**'ü maruz kaldıkları şiddeti herhangi bir kişi/kuruma bildirmiş veya başkalarıyla paylaşmış.

Yakın arkadaşlarımla	%52,1
Aile üyelerimle	%44,8
Kurum/kuruluşlarla	%34,4
Eşimle/partnerimle	%28,1
Kolluk güçleriyle	%16,7
Belirtmek istemiyorum	%11,5

EN SIK ENDİŞE DUYULAN KONULAR

Çocuk doğurmak ve yetiştirmek	%38,5
Başkalarının düşünceleri nedeniyle yeni şeyler öğrenmek/aktivite yapmak	%36,4
Yabancılar tarafından saldırıya uğramak	%31,7
Başkalarının düşünceleri nedeniyle dışarı çıkmak/sosyalleşmek	%31,2
Romantik bir ilişki yaşamak	%27,7
Halka açık yerlerde taciz ve hakarete uğramak	%27
Yaşadığım yerde güvende hissetmek	%20

*Bu sorular sadece anketi kendi yanıtlayan kadınlara sorulmuştur.

UN WOMEN TÜRKİYE OFİSİ

Park Oran Ofis Binası
Oran Mahallesi, Kudüs Caddesi 1/21-58
Çankaya Ankara 06450 Türkiye

infoturkiye@unwomen.org
+90 312 987 07 77

UN Women Türkiye

